

LOCUIREA DE EPOCA BRONZULUI DE LA PECIU NOU

Florentina Marțiș

Cuvinte cheie: România, Banat, Peciu Nou, epoca bronzului, așezare, cultura Vatina

Keywords: Romania, Banat, Peciu Nou, Bronze Age, settlement, Vattina Culture

Cercetările arheologice perieghetice efectuate în anul 2003 în hotarul comunei Peciu-Nou, au dus la descoperirea unei așezări de epoca bronzului aparținând culturii Vatina.

Așezarea se află situată în partea de sud a comunei Peciu Nou, la cca. un kilometru distanță de sat spre râul Timiș (Fig. 1), pe o zonă mai înaltă față de nivelul luncii în locul numit de localnici *Stietzel*¹. În urma amenajărilor pentru grădinărit, terasa a fost nivelată în așa fel încât nivelul de locuire de epoca bronzului este la suprafață iar inventarul a fost împrăștiat pe aproximativ 200 mp.

În zona de sud a acestei așezări se află o albiere ce amintește de un braț mort al Timișului, primăvara bălțind apa în acest spațiu.

Inventarul descoperit cu prilejul cercetării perieghetice în hotarul comunei Peciu Nou, constă în unelte de piatră și os, plastică din ceramică și os și fragmente ceramice.

Unelte. S-au descoperit unelte din piatră: silex, calcedonie și microdiorit, din categoria tipologică lame, burine, topoare, percutoare-zdrobitoare cuboidale și sferice (Pl. V/1-6) Lama de silex (Pl. V/1) prezintă lustruire pe ambele fețe, ce denotă folosirea în două etape ca lamă de seceră în montură. Toporul perforat din diorit culoare negru, are forma unui buzdugan, posibil ca formă secundară în urma uzurii intense, prin remodelare.

Unelte din os: străpungătoare din os de ovicaprine și dinte, (Pl. IV/4,5) cu lustruire accentuată.

---

¹ Măsurătorile GPS arată o elevație de 81 m., și coordonatele de 45°35'551" latitudinea nordică și 21° 03' 385" longitudine estică.

Așezarea a mai fost menționată în literatura arheologică de specialitate (Fl Gogâltan, *Bronzul mijlociu în Banat. Opinii privind Grupul Cornești Crvenka în Festschrift für Florin Medeleț zum Geburtstag*, Ed. Mirton, Timișoara, 2004, nota 211, p. 103)

Plastica. S-a descoperit un fragment de idol antropomorf (un picior), sau picior de altăraș asemeni celui din cimitirul Dárda (Ungaria)² (Pl.I/2), din ceramică semifină, dintr-o pastă bine omogenizată, ardere slab oxidantă, culoarea ocru, și un idol de os (Pl.I/1), confecționat dintr-o falangă de porcine, care prezintă incizii paralele în V în zona pieptului, iar în zona capului sunt excizați ochii, orientați lateral, la mijloc fiind profilat un nas-cioc, sugerând o figurină zoomorfă.

Ceramica este de factură fină, semifină și de uz comun. Arăturile au scos de-a lungul timpului, la suprafață un bogat inventar ceramic cu diverse decoruri rare, cu incrustații cu o substanță albă (Pl.I/3-4), ceramică semifină cu incizii, cu triunghiuri hașurate (Pl.I/9), (Pl.II/1,3,5,) și arcade (Pl.I/9), (Pl.III/2,4), cu incizii paralele pe buza vasului (Pl.III/3), cu decor perforat dispus în linii paralele (Pl.I/5), căniță cu fund sferic pentru scopuri rituale (Pl.IV/2), cănițe miniaturale cu fund plat (Pl.IV/3), amforete (Pl.I/6, Pl.II/1), vase cu toarte și apucători perforate sau pline (Pl.I/8), (Pl.II/2, Pl.III/1-2).

Compoziția. Ceramica de uz comun are în compoziție fragmente ceramice pisate, pleavă și nisip, pleavă și fragmente ceramice pisate, iar cea semifină iarbă tocată și fragmente ceramice pisate mărunț, ceramica fină prezintă în compoziție nisip fin și măr iar ca degresant, mică.

Arderea variază de la slab oxidant la slab reductant, acest fapt relevându-se prin culorile ceramicii de la ocru-roșcat și ocru-galben până la negru pentru majoritatea pieselor

Modelarea. Ceramica prezintă suprafețe netezite, rareori lustruite, în majoritate ceramica fiind uzuală.

Formele ceramice. Sunt prezente cănițe cu fund sferic, cu fund plat, vase tronconice, strachini cu buza evazată, îngroșată și puternic profilată, strachini invazate, cu toarte – proeminente din buza vasului de formă alungită, cu apucători pe buză sau pântec, tăvițe rectangulare (Pl.IV/1), amforete.

Ornamente. Ceramica prezintă decoruri tipice culturii Vatina: incizii, incrustații cu alb, de tip Szeremle, incizii în bandă sub buza vasului cu arcade și hașuri, triunghiuri hașurate, torți perforate cu incizii paralele-hașurate, arcade hașurate pe suprafața de deasupra torții, incizii tringhiulare umplute cu incizii dispuse în evantai ce pornesc din vârful triunghiului. La bază triunghiurile sunt încadrate de linii incizate paralele, spațiul dintre acestea fiind completat cu incizii verticale. Sunt prezente și împunsături de

---

² Tibor Kovács *The bronze Age in Hungary*, Budapesta, 1977, p. 119

formă triunghiulară cu incrustația cu alb dispuse în linii paralele care încadrează un alt decor.

Materialul arheologic descoperit în această așezare se încadrează tipologic în cultura Vatina. Între materialele descoperite sunt și câteva fragmente ceramice decorate cu incrustații cu alb, ce pot fi atribuite grupului cultural Szeremle (Pl.I/3-4). Ceramica de tip Szeremle s-a mai descoperit în așezări Vatina, uneori sfârșitul locuirilor de tip Vatina pe tell-uri (ex. cel de la Židovar) datorându-se unor populații purtătoare de ceramică barocă decorată cu incrustații cu alb³. La Omoljica în necropolă, au fost descoperite fragmente ceramice decorate de asemenea cu incrustații cu alb⁴.

În împrejurimi au fost semnalate așezări Vatina în localitatea Diniaș- *Gomilă* (jud. Timiș), Foeni- *Gomila Lupului* (jud. Timiș), Cruceni- *La sondă* (jud. Timiș)⁵, probabil pe cursul unor brațe secate, ale Timișului sau Begăi. Caracteristic acestor locuri este faptul că majoritatea sunt așezate pe terase sau tell-uri care astăzi sunt ușor nivelate. Așezarea de epoca bronzului din Peciu Nou- *Stietzel* completează seria de descoperiri Vatina care au ceramica cu decoruri de origine miceniană⁶, cu incizii în arcade, ghirlande triunghiuri în benzi hașurate⁷. Prezența idolului de os nu a fost semnalată în nici o altă așezare din Banatul de câmpie.

Caracterului fortuit al descoperirii ne determină să avem rezerve în avansarea de teorii cu privire la această așezare. Mai multe date despre locuințe, inventar, relațiile dintre acest sit și cele mai apropiate așezări, le vom putea afla eventual la o cercetare arheologică sistematică.

THE BRONZE AGE SETTLEMENT FROM PECIU NOU (TIMIȘ COUNTY)

Summary

The archaeological research on the farming fields surrounding the village of Peciu Nou brought us to the discovery of an archaeological settlement belonging to the Vattina Culture.

³ Florin Gogâltan, Bronzul mijlociu în Banat. Opinii privind Grupul Cornești Crvenka în *Festschrift für Florin Medeleț zum Geburtstag*, Timișoara, 2004, p. 100.

⁴ *Idem*, p. 101.

⁵ *Ibidem*, p. 103.

⁶ Mihai Rotea, *Cultura Vatina*, în *Comori ale epocii bronzului din România*, București, 1995, p.262-264.

⁷ *Idem*, p. 263.

The inventory found here includes pieces of ceramics typesmooth, half-smooth, and usual ceramics.

The type of pottery varies: amphoreas, cups, miniatural cups, pots, boulders, rectangular fish plates. The ornaments of those pieces include incisions in triangles, arcades, parallel lines, striae, in lines. The pieces decorated with white striae were probably brought from other settlements (imported). Two art items were also discovered: the foot of an antropomorph idol in ceramics and a zoomorph bone idol.

Tools are made by chipped and polished stone artefacts. We can include here blades, burins by silicified, perforated axe, reused as a hammer made of diorite.

Tools made of bone are represented by burins, grattoirs and blades.

LIST OF FIGURES AND PLATE

Fig.1. The Peciu Nou village map, Timiș county, with the flooding branches of the Timiș River and the location of the Stiezel eponyme dating from the Bronze Age.

Pl.I. 1. Zoomorph idol;

2. Foot of an antropomorph idol;

3-6. Ceramics fragments with white striae;

7-9. Ceramics fragments decorated with incisions (Peciu Nou, Timiș county);

Pl.II. 1-7. Decorated ceramics fragments (Peciu Nou, Timiș county);

Pl.III. 1-4. Decorated ceramics fragments (Peciu Nou, Timiș county);

Pl.IV. 1. Small plate of ceramics;

2-3. Small cups of ceramics;

4-5. Bone tools (Peciu Nou, Timiș county);

Pl.V.1-2. Touched up blades;

3. Burin;

4. Perforated hammer;

5. Prism shaped firing pin;

6. Spher shaped firing pin (Peciu Nou, Timiș county).

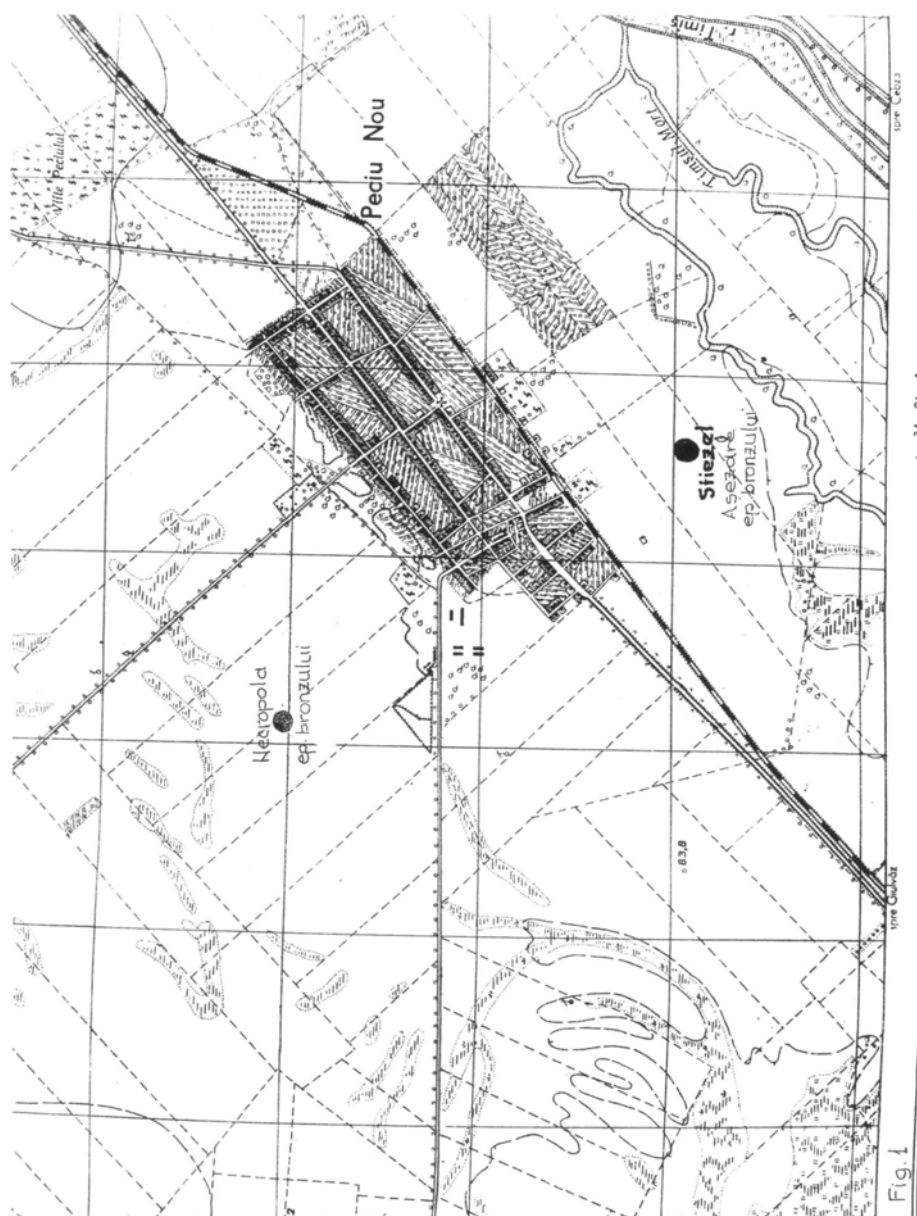
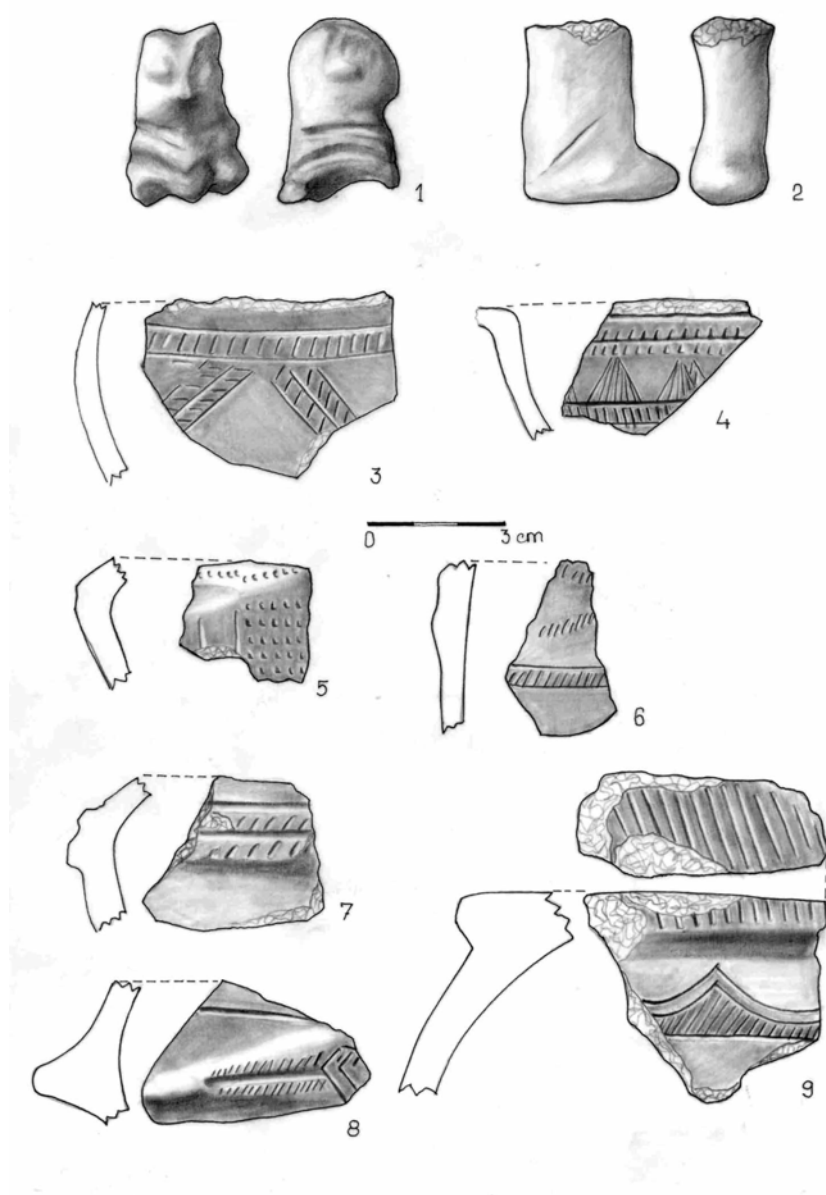
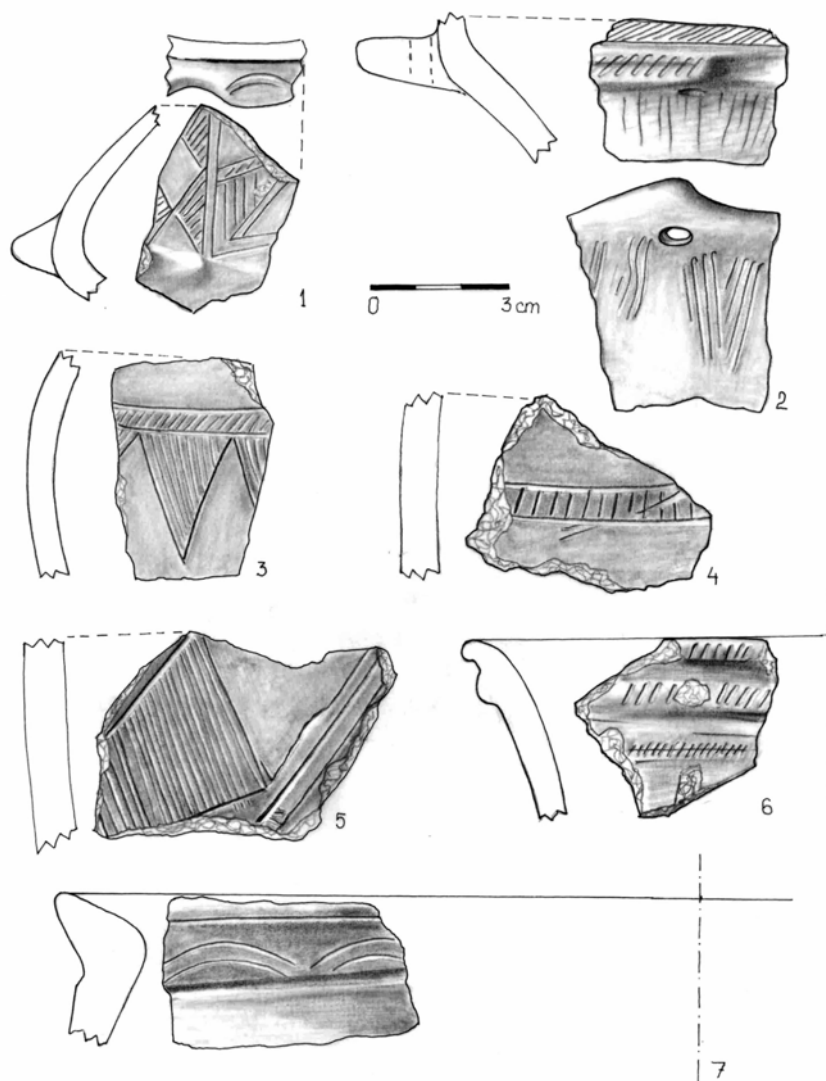

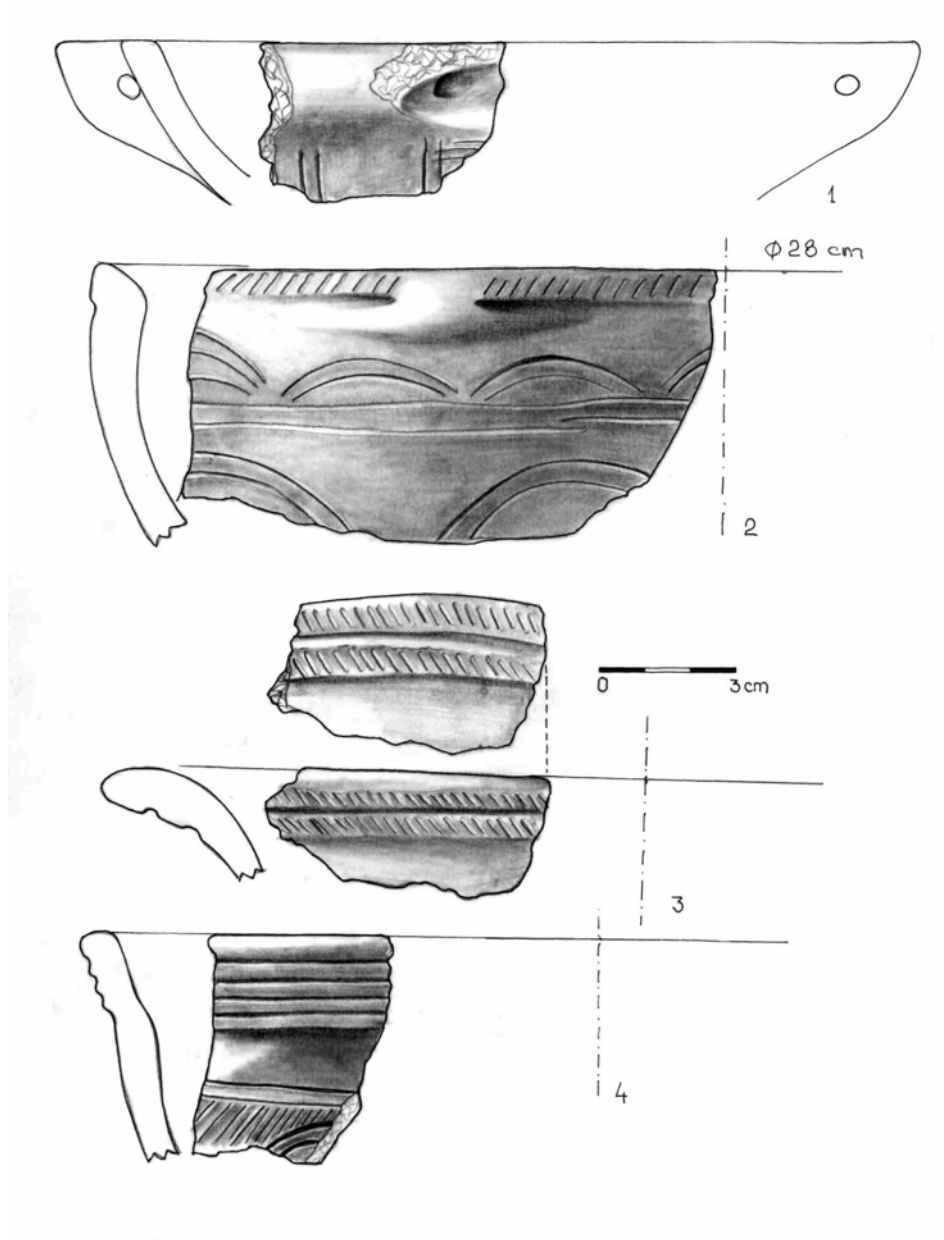
Fig.1 Harta comunei Peciu Nou, jud. Timiș, cu brațele inundabile ale râului Timiș și localizarea așezării de epoca bronzului în punctul cu eponimul Stiezel.

Pl.I.1 Idol zoomorf; 2 Fragment idol antropomorf (picior); 3-6 Fragmente ceramice cu incrustație cu alb; 7-9 Fragmente ceramice decorate cu incizii (Peciú Nou, jud. Timiș)

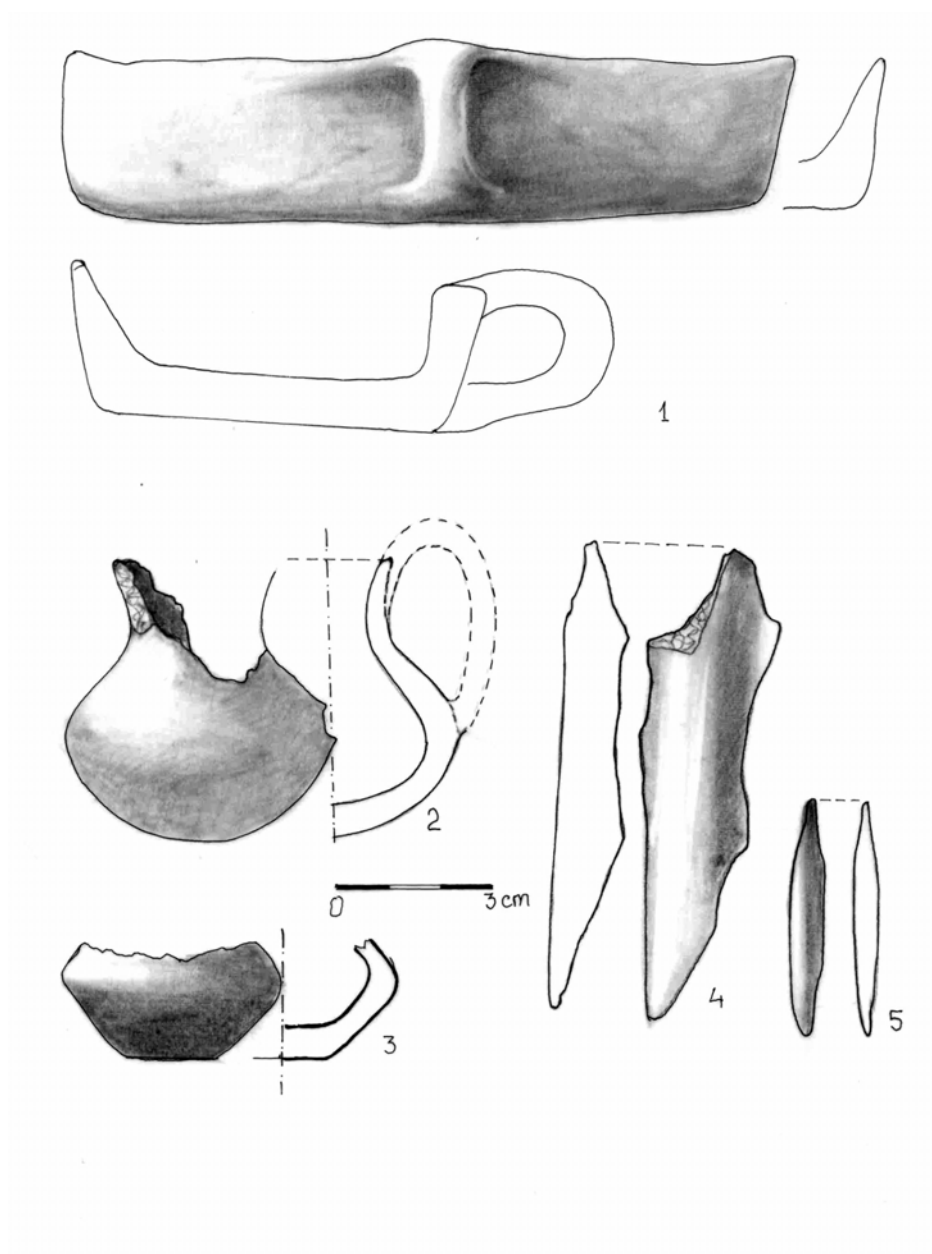

Pl.II. 1-7 Fragmente ceramice decorate cu incizii (Peciu Nou, jud. Timiș)

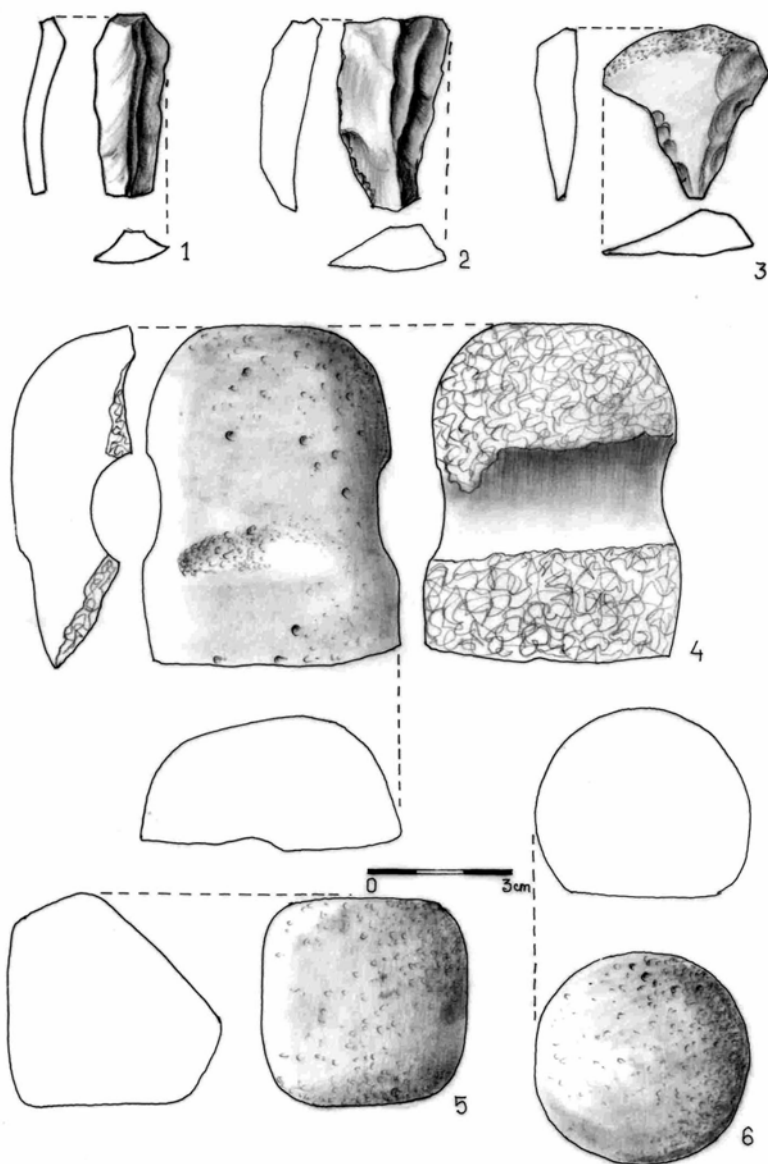

Pl.III. 1-4 Fragmente ceramice decorate cu incizii (Peciu Nou, jud. Timiș)

Pl.IV.1 Tăviță ceramică; 2-3 cănițe ceramică; 4-5 Unelte os
(Peciul Nou, jud. Timiș)

Pl. V.1-2 Lame retușate; 3 Burin; 4 Topor perforat; 5 Percutor prismatic;
6 Percutor sferoidal (Peciu Nou, jud. Timiș)